

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

**Αριθμός Γνωμοδοτήσεως 451/2010
Το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους
Τμήμα Β'
Συνεδρίαση της 20-12-2010**

Σύνθεση:

Πρόεδρος: Βλάσιος Ασημακόπουλος, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Νομικοί Σύμβουλοι: Μιχαήλ Απέσσος, Αλέξανδρος Καραγιάννης, Παναγιώτης Παναγιωτουνάκος, Γεώργιος Κανελλόπουλος, Ευγενία Βελώνη, Δημήτριος Χανής, Αφροδίτη Κουτούκη, Δημήτριος Αναστασόπουλος.

Εισηγήτρια: Αθηνά Αλεφάντη, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.

Αριθμός Ερωτήματος: Το με αριθμ.πρωτ.7494/18-8-2010 (εξερχομ.) έγγραφο της Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, σχετικά με έκδοση γνωμοδότησης επί ερωτήματος της ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ Α.Ε, με αριθμ.πρωτ.1275/26-7-2010.

Περίληψη Ερωτήματος:

Μηχανικοί ποίου πτυχίου μπορούν νόμιμα να συντάσσουν τα προβλεπόμενα από τις διατάξεις του άρθρου 14 παρ. 4 του ν.2664/1998 τοπογραφικά διαγράμματα που είναι εξαρτημένα στο Εθνικό Γεωδαιτικό Σύστημα -Αναφοράς '87 στο πλαίσιο της διενεργούμενης από την ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ Α.Ε. κτηματογράφησης ενόψει του γεγονότος ότι το μεν ΤΕΕ ισχυρίζεται ότι μόνον οι τοπογράφοι μηχανικοί, οι πολιτικοί μηχανικοί, οι υπομηχανικοί με τους περιορισμούς του Β.Δ.769/1972 καθώς και οι πτυχιούχοι τοπογραφίας των ΤΕΙ δικαιούνται να συντάσσουν τα διαγράμματα αυτά, ή δε Ένωση Τεχνολογικής Εκπαίδευσης Μηχανικών ότι επί πλέον αυτών τα ίδια δικαιώματα έχουν και οι πτυχιούχοι των ΤΕΙ των Τμημάτων Πολιτικών Δομικών Έργων και Πολιτικών Έργων Υποδομής.

Επί του ερωτήματος αυτού το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Β΄) γνωμοδοτεί ως εξής:

I. Με τον νόμο 4663/1930 (Α΄), με τον οποίο ρυθμίστηκαν τα θέματα που αφορούν την άσκηση του επαγγέλματος του πολιτικού μηχανικού, αρχιτέκτονα, τοπογράφου, ορίσθηκαν με τα άρθρα 3 και 4 αυτού τα εξής:

"Άρθρο 3: Η ελευθέρα άσκησης του επαγγέλματος του τοπογράφου επιτρέπεται μόνον: α) Εις τους κεκτημένους δίπλωμα τοπογράφους της. ανωτάτης

σχολής των τοπογράφων του Ε.Μ. Πολυτεχνείου ή ομοταγών σχολών της αλλοδαπής...".

"Άρθρο 4: Μόνον οι διπλωματούχοι των ανωτάτων τεχνικών σχολών του Ε.Μ. Πολυτεχνείου ή ομοταγών σχολών της αλλοδαπής δικαιούνται να φέρωσι τον τίτλον του διπλωματούχου μηχανικού. Εν τη ασκήσει του επαγγέλματος του διπλωματούχου πολιτικού μηχανικού νοείται συνυπάρχουσα και η εξάσκησης του επαγγέλματος του αρχιτέκτονος και τοπογράφου, της ασκήσεως του επαγγέλματος του αρχιτέκτονος περιοριζομένης εις καθαρώς αρχιτεκτονικάς και οικοδομικός εργασίας του δε τοπογράφου εις καθαρώς τοπογραφικάς εργασίας. Οι διπλωματούχοι γενικών τεχνικών σχολών της αλλοδαπής ομοταγών ταις ανωτάταις του Ε.Μ.Π. κατατάσσονται εις ειδικότητας, κατά την κρίσιν της συγκλήτου".

Επίσης, με το Β Δ/γμα 769/1972 (Α' 223) με το οποίο καθορίστηκαν τα επαγγελματικά δικαιώματα των Πτυχιούχων Πολιτικών Υπομηχανικών ορίσθηκε με το άρθρο μόνον αυτού ότι : «Εις τους πτυχιούχους των Ανωτέρων Σχολών Υπομηχανικών και τους εξομοιούμενους προς αυτούς κατά τας διατάξεις του άρθρου 3 παρ. 1 του Ν.Δ.4564/1966 επιτρέπεται η εκπόνησις μελετών μετά αυτοδυνάμου υπογραφής τούτων, ως και η επίβλεψις έργων ως ακολούθως: .....5. Τοπογραφικών εργασιών, αφορωσών, εις τα, κατά τας προηγουμένας παραγράφους μελετώμενα υπό των περιών το παρόν άρθρον πολιτικών υπομηχανικών, έργα ως και απλών - Τοπογραφικών αποτυπώσεων Πόλεων μέχρι εκτάσεως εκατόν πενήκοντα (150) στρεμμάτων και απλών επίσης τοπογραφικών αποτυπώσεων υπαίθρου μέχρι Εκτάσεως χιλίων πεντακοσίων (1.500) στρεμμάτων, εξαιρέσει των περιπτώσεων, καθ' άς απαιτείται αυτοτελής τριγωνισμός ή διορθώσεις σφαλμάτων δια της μεθόδου των ελαχίστων τετραγώνων...»

II. Ο ν.1404/1983 (Α'173) «Δομή και λειτουργία των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων», όρισε με την παρ. 2 περ. γ' του άρθρου 25 ότι «Στους πτυχιούχους των Τ.Ε.Ι αναγνωρίζονται επαγγελματικά δικαιώματα που καθορίζονται με προεδρικά διατάγματα τα οποία εκδίδονται με πρόταση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και του κατά περίπτωση αρμοδίου Υπουργού μετά από γνώμη του Σ.Τ.Ε. το αργότερο έξι μήνες πριν από την αποφοίτηση των πρώτων σπουδαστών Τ.Ε.Ι. για τις υπάρχουσες ειδικότητες και προκειμένου για νέες ειδικότητες ταυτόχρονα με τη δημιουργία τους ή με την ίδρυση αντίστοιχων τμημάτων. Με προεδρικά διατάγματα καθορίζονται οι προϋποθέσεις και κάθε άλλη λεπτομέρεια για τη χορήγηση άδειας άσκησης επαγγέλματος όπου αυτή απαιτείται.»

Κατ' εφαρμογή της εξουσιοδοτικής αυτής διάταξης, εκδόθηκε το Π.Δ/γμα 318/1994 (Α' 127), με τις διατάξεις του οποίου ρυθμίστηκαν τα επαγγελματικά δικαιώματα των πτυχιούχων των Τμημάτων α) Πολιτικών Δομικών Έργων, β) Πολιτικών Έργων Υποδομής γ) Τοπογραφίας.

Ειδικότερα στο άρθρο 1 του ως άνω Π.Δ/τος ορίσθηκε ότι «1.Οι Πτυχιούχοι Μηχανικοί Τεχνολογικής Εκπαίδευσης, των Τμημάτων Πολιτικών Δομικών Έργων, Πολιτικών Έργων Υποδομής και Τοπογραφίας, της Σχολής

Τεχνολογικών Εφαρμογών των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, με βάση τις εξειδικευμένες επιστημονικές και τεχνικές γνώσεις τους; ασχολούνται είτε αυτοδύναμα, είτε σε συνεργασία με άλλους επιστήμονες, στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα με τη μελέτη, έρευνα και εφαρμογή της τεχνολογίας πάνω σε σύγχρονους και ειδικούς τομείς έργων και εργασιών της ειδικότητάς τους.

2.Οι παραπάνω πτυχιούχοι έχουν δικαίωμα απασχόλησης στα εξής ειδικότερα αντικείμενα και δραστηριότητες, α) Στην κατασκευή ιδιωτικών έργων της ειδικότητάς τους. β) Στην κατασκευή δημοσίων έργων της ειδικότητάς τους σύμφωνα με τις ρυθμίσεις της σχετικής με την εκτέλεση δημοσίων έργων νομοθεσίας .....

στ) Στην εκπόνηση ή επίβλεψη μελέτης δημοσίων έργων της ειδικότητάς τους ως μεμονωμένοι τεχνικοί .....

ζ) Εκτελούν εργασίες ή συμμετέχουν στην εκτέλεση εργασιών παραγματομοσύνης αξιολόγησης προσφορών αγοράς, ποιοτικού ελέγχου υλικών, έργων και εργασιών της ειδικότητάς τους.....»

Από τις ανωτέρω ρυθμίσεις η διάταξη της παρ. 2 του άρθρου 1 ακυρώθηκε με την με αριθμό 678/2005 απόφαση της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας, ως εκδοθείσα κατά παράβαση της ειρημένης εξουσιοδοτικής διάταξης.

Ειδικότερα με την απόφαση αυτή κρίθηκε ότι "δεν απαγορεύεται να χορηγηθεί στους αποφοίτους των Τ.Ε.Ι. το δικαίωμα να ασκούν ορισμένη επαγγελματική δραστηριότητα που ασκείται και από αποφοίτους Α.Ε.Ι. (αυτοδυνάμως ή σε συνεργασία με αυτούς), υπό την προϋπόθεση όμως να καθορίζεται κατά τρόπο σαφή και συγκεκριμένο το είδος των επιτρεπομένων επαγγελματικών πράξεων και να προκύπτει, από τα στοιχεία που συνοδεύουν την έκδοση του νόμου, ότι τα κριτήρια, με βάση τα οποία γίνεται ο καθορισμός αυτός, είναι αμιγώς γνωστικά, τελούν δηλαδή σε αντιστοιχία με τις θεωρητικές και πρακτικές γνώσεις που οι εν λόγω απόφοιτοι έχουν πράγματι αποκομίσει από τις σπουδές τους. Έπεται ότι ο εν λόγω καθορισμός των επαγγελματικών δικαιωμάτων δεν μπορεί να γίνεται με απλή παραπομπή στις διατάξεις που καθορίζουν το γνωστικό αντικείμενο και το πρόγραμμα σπουδών των οικείων τμημάτων των σχολών ανώτερης βαθμίδας, ή με αόριστη αναφορά στην ειδικότητα των αποφοίτων των σχολών αυτών ή με την αναφορά ότι οι μελέτες που εκπονούν ανταποκρίνονται στις «εξειδικευμένες επιστημονικές και τεχνικές γνώσεις των εν λόγω πτυχιούχων».

Με το νεώτερο νόμο 2916/2001 (Α' 114) - «Διάρθρωση της ανώτατης εκπαίδευσης και ρύθμιση θεμάτων του τεχνολογικού τομέα αυτής», όπως ισχύει, τα Τ.Ε.Ι. που αρχικώς διείποντο από τις διατάξεις του Ν. 1404/1983, εντάχθηκαν στον τεχνολογικό τομέα της ανώτατης εκπαίδευσης (και άρθρο 2 νόμου 3549/2007). Ειδικότερα ως προς τα επαγγελματικά δικαιώματα των πτυχιούχων τους στο άρθρο 6 παρ. 6 περ. β' (μεταβατικές ρυθμίσεις), ορίζεται ότι «Τα επαγγελματικά δικαιώματα όσων αποφοιτούν από τα Τ.Ε.Ι. μετά την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού είναι τα ίδια με αυτά που καθορίζονται με τα προεδρικά διατάγματα, που έχουν εκδοθεί κατά ειδικότητα, σύμφωνα με τις διατάξεις του

στοιχείου γ της παρ. 2 του άρθρου 25 του Ν. 1404/1983. Τα προεδρικά διατάγματα, που θα εκδοθούν με τις αυτές διατάξεις μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου και θα αφορούν σε ειδικότητες για τις οποίες δεν έχουν εκδοθεί σχετικά προεδρικά διατάγματα, θα ισχύουν για όλους τους αποφοίτους Τ.Ε.Ι. του οικείου Τμήματος, ανεξάρτητα από το χρόνο αποφοίτησής τους.»

Τέλος, εκδόθηκε ο νόμος 3794/2009 (Α' 156)- "Θέματα πανεπιστημιακού και τεχνολογικού, τομέα της ανώτατης εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις", ο οποίος ενέταξε οριστικά τα ΤΕΙ στην ανώτατη εκπαίδευση και σε σχέση με τα επαγγελματικά δικαιώματα των πτυχιούχων τους στο άρθρο 18 όρισε ως εξής: «1. Από την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού, τα σχετικά με την επαγγελματική κατοχύρωση των πτυχιούχων νεοϊδρυόμενων Τμημάτων ΤΕΙ καθορίζονται με τα διατάγματα ίδρυσης τους. Στο πλαίσιο των διαταγμάτων του προηγούμενου εδαφίου, οι κατ' ιδίαν όροι και προϋποθέσεις ασκήσεως των επαγγελματικών δικαιωμάτων που αναγνωρίζονται με τα διατάγματα αυτά εξειδικεύονται εκάστοτε με αποφάσεις των καθ' ύλην αρμόδιων Υπουργών, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 2 του ν. 3549/2007. 2. Με διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, ύστερα από γνώμη του ΣΑΤΕ και του ΣΑΠΕ, μπορεί να καθορίζονται επίσης και τα σχετικά με την επαγγελματική κατοχύρωση των πτυχιούχων ήδη υφιστάμενων Τμημάτων ΤΕΙ, στους οποίους δεν έχουν αναγνωριστεί ακόμη μέχρι την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού επαγγελματικά δικαιώματα με διατάγματα, που προβλέπονται στην περίπτωση γ της παραγράφου 2 του άρθρου 25 του ν. 1404/1983, καθώς και οι όροι και προϋποθέσεις ασκήσεως των δικαιωμάτων αυτών με αποφάσεις των καθ' ύλην αρμόδιων Υπουργών, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 2 του ν. 3549/2007. Για τα εκκρεμή σχέδια προεδρικών διαταγμάτων της περίπτωσης γ' της παραγράφου 2 του άρθρου 25 του ν. 1404/1983 τα οποία έχουν υποβληθεί προς συνυπογραφή στα συναρμόδια Υπουργεία, ισχύουν οι διατάξεις της περίπτωσης γ της παραγράφου 2 του άρθρου 25 του ν. 1404/1983.....»

III. Από τις παρατιθέμενες ως άνω διατάξεις συνάγονται τα ακόλουθα:

A. Δικαίωμα σύνταξης εν γένει τοπογραφικών διαγραμμάτων έχουν οι αγρονόμοι τοπογράφοι, μηχανικοί και οι πολιτικοί μηχανικοί των πολυτεχνείων της χώρας, που δραστηριοποιούνται, κατ' αρχήν σε όλο το εύρος του αντιστοίχου επαγγέλματος, διεξάγοντας όλες τις δυνατές επαγγελματικές πράξεις (πρβλ ΣτΕ 678/2005 σκ. 8).

B. Οι πολιτικοί υπομηχανικοί, που υπάγονται στις διατάξεις του Β.Δ/γματος 769/1972 έχουν δικαίωμα σύνταξης απλών τοπογραφικών διαγραμμάτων, υπό τους περιορισμούς που θέτει το ως άνω Β.Δ/γμα, δηλαδή πόλεων μέχρι έκτασης 150 στρεμμάτων και απλών επίσης τοπογραφικών αποτυπώσεων υπαίθρου μέχρι έκτασης 1500 στρεμμάτων. Ρητά εξαιρούνται οι περιπτώσεις για τις οποίες απαιτείται τριγωνισμός ή διορθώσεις σφαλμάτων δια της μεθόδου των ελαχίστων τετραγώνων.

Γ. Τέλος, ως προς την δυνατότητα των πτυχιούχων Τ.Ε.Ι των Τμημάτων α) Πολιτικών Δομικών Έργων, β) Πολιτικών Έργων Υποδομής γ) Τοπογραφίας να συντάσσουν τα εξαρτημένα στο ΕΓΣΑ '87 τοπογραφικά διαγράμματα, μετά την

ακύρωση από το Συμβούλιο της Επικρατείας της παρ. 2 του άρθρου 1 του Π.Δ/τος 318/1994, που απαριθμούσε τα επαγγελματικά δικαιώματα των ως άνω πτυχιούχων Τ.Ε.Ι επισημαίνονται τα εξής:

Από τις διατάξεις του εδ. γ της παρ. 2 του άρθρου 25 του νόμου 1404/1983, σχετικά με τη δομή και λειτουργία των Τ.Ε.Ι, της παρ. 6 εδ. β' του άρθρου 6 του νόμου 2916/2001, ως ισχύει, με τον οποίο υπήχθησαν τα Τ.Ε.Ι στην ανώτατη εκπαίδευση, και του άρθρου 18 του νόμου 3794/2009, σχετικά με τη ρύθμιση θεμάτων πανεπιστημιακού και τεχνολογικού τομέα της ανώτατης εκπαίδευσης, συνάγεται ότι προκειμένου να καθοριστούν τα επαγγελματικά δικαιώματα των πτυχιούχων των Τ.Ε.Ι απαιτείται πάντοτε η έκδοση προεδρικού διατάγματος, εκτός από τους πτυχιούχους των νεοϊδρυόμενων, μετά την έκδοση του νόμου 3794/2009, Τμημάτων ΤΕΙ, που τα επαγγελματικά τους δικαιώματα καθορίζονται με τα διατάγματα ίδρυσης τους (Βλ. τις συναφείς Γνώμ. Ν. Σ. Κράτους 257/2009 και 253/2010). Ενόψει λοιπόν τούτων και του γεγονότος ότι οι προβλέπουσες τα δικαιώματα αυτά διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 1 του Π.Δ. 318/1994 ακυρώθηκαν από το Σ:τ.Ε (Ολ. 678/2005) και δεν υπάρχει προγενέστερο αυτών νομικό πλαίσιο που να τα ρυθμίζει επιβάλλεται να προωθηθεί η έκδοση προεδρικού διατάγματος, προκειμένου να καθορισθούν τα δικαιώματα επαγγελματικής απασχόλησης των πτυχιούχων ΤΕΙ κατά το σκεπτικό της με αριθμό 678/2005 απόφασης της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Και τούτο διότι, πέραν των ανωτέρω εκτεθέντων, να μεν εξακολουθεί να ισχύει η παρ. 1 του άρθρου 1 του Π. Δ/τος 318/1994, στην οποία ορίζεται ότι οι ως άνω πτυχιούχοι, με βάση τις εξειδικευμένες επιστημονικές και τεχνικές γνώσεις τους, ασχολούνται είτε αυτοδύναμα, είτε σε συνεργασία με άλλους επιστήμονες, στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα με τη μελέτη, έρευνα και εφαρμογή της τεχνολογίας πάνω σε σύγχρονους και ειδικούς τομείς έργων και εργασιών της ειδικότητάς τους, πλην όμως η ρύθμιση αυτή είναι ατελής, καθόσον δεν προσδιορίζει κατά τρόπο ειδικό και συγκεκριμένο τα εμπύπτοντα στα επαγγελματικά δικαιώματά τους ειδικότερα αντικείμενα και δραστηριότητες όπως το είδος των μελετών τις οποίες οι πτυχιούχοι των ΤΕΙ έχουν δικαίωμα να εκπονούν και να επιβλέπουν είτε ως μεμονωμένοι τεχνικοί είτε ως μέλη μελετητικού γραφείου κλπ.

IV. Με βάση τις ανωτέρω παραδοχές κατά την ομόφωνη γνώμη του Τμήματος δικαίωμα σύνταξης των εις το ερώτημα αναφερόμενων τοπογραφικών διαγραμμάτων έχουν:

α) Οι αγρονόμοι τοπογράφοι μηχανικοί και οι πολιτικοί μηχανικοί των ΑΕΙ και

β) Οι πολιτικοί υπομηχανικοί, υπό τους περιορισμούς που θέτει το Β.Δ/γμα 769/1972.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα 8/2/2011

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

Βλάσιος Ασημακόπουλος

Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Η ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ

Αθηνά Αλεφάντη

Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.